

Wyrok z dnia 28 października 2003 r.

II UK 143/03

Przewodniczący SSN Roman Kuczyński, Sędziowie SN: Zbigniew Myszka, Herbert Szurgacz (sprawozdawca).

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 28 października 2003 r. sprawy z wniosku Leszka D. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych-Oddziałowi w S. o prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy, na skutek kasacji wnioskodawcy od wyroku Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 4 grudnia 2002 r. [...]

o d d a l i ł kasację.

U z a s a d n i e n i e

Sąd Okręgowy-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Katowicach wyrokiem z dnia 20 lipca 2002 r. oddalił odwołanie Leszka D. od decyzji ZUS Oddział w S. z dnia 4 czerwca 2002 r. odmawiającej prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy. Sąd ustalił, że ubezpieczony występował z wnioskiem o prawo do renty w 1999 r. i w 2000 roku. Po przeprowadzeniu badań przez biegłych neurologa, internistę i pulmonologa - ubezpieczony został uznany za zdolnego do pracy i wyrokiem z dnia 28 maja 2001 r. Sąd Okręgowy odwołanie oddalił.

Po złożeniu kolejnego wniosku o rentę w dniu 5 kwietnia 2002 r. organ rentowy ustalił częściową niezdolność Leszka D. do pracy, jednakże datę powstania tej niezdolności określił na dzień 1 kwietnia 2002 r.

Zdaniem Sądu, częściowa niezdolność do pracy nie powstała w ciągu 18 miesięcy od ustania okresu składkowego. Ubezpieczony w okresie od 13 sierpnia 2001 r. do 18 września 2001 r. pobierał dodatek szkoleniowy wypłacany przez Powiatowy Urząd Pracy w S. z Funduszu Pracy z tytułu kursu zorganizowanego przez Ośrodek Szkoleń Gospodarczych i Informatycznych przy Agencji Rozwoju Lokalnego w S. Okres pobierania tego dodatku szkoleniowego nie stanowi okresu składkowego w rozumieniu art. 6 ust. 1 pkt 2 ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z

FUS. Obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnym i rentowym podlegają bowiem tylko osoby, pobierające zasiłek dla bezrobotnych oraz absolwenci pobierający stypendium w okresie odbywania szkolenia lub stażu (art. 5 ust. 1 pkt 9 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U. Nr 137, poz. 337 ze zm.)). Natomiast określenie statusu osoby bezrobotnej następuje w oparciu o przepisy artykułu 2 ust. 1 pkt 23 ustawy z dnia 14 grudnia 1994 r. o zatrudnieniu i przeciwdziałaniu bezrobociu (jednolity tekst: Dz.U. z 1997 r. Nr 25, poz. 128 ze zm.), który jako zasiłek określa zasiłek dla bezrobotnych, a jako stypendium określa kwotę wypłaconą z Funduszu Pracy bezrobotnemu zarejestrowanemu w urzędzie pracy po raz pierwszy jako absolwent (pkt 21b). Stosownie do art. 30 ust. 1 tej ustawy tylko okresy pobierania zasiłku dla bezrobotnych oraz stypendiów, wlicza się do okresu pracy wymaganego do nabycia lub zachowania uprawnień pracowniczych oraz okresów składkowych w rozumieniu przepisu o z.e.p. Natomiast dodatek szkoleniowy, który ubezpieczony pobierał na podstawie art. 16 ustawy, jest odrębną kategorią świadczenia, inną niż zasiłek dla bezrobotnych względnie, stypendium. Ustawodawca w całym systemie prawa ubezpieczeń społecznych nie uwzględnił dodatku szkoleniowego jako świadczenia, którego pobieranie podlegałoby obowiązkowi opłacania składek na ubezpieczenie społeczne i stanowiłoby tym samym okres składkowy w zakresie uprawnień do świadczeń emerytalno-rentowych. W konsekwencji należy stwierdzić, że okres pobierania przez ubezpieczonego dodatku szkoleniowego nie stanowi okresu składkowego w rozumieniu art. 6 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS, a ubezpieczony nie spełnia warunku określonego w art. 57 pkt 3 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, gdyż jego niezdolność do pracy nie powstała w ciągu 18-tu miesięcy od ustania okresu składkowego i mimo istnienia niezdolności do pracy nie przysługuje mu prawo do renty.

Apelację od wyroku wniósł ubezpieczony twierdząc, że pobieranie zasiłku szkoleniowego z Funduszu Pracy jest okresem, o którym mowa w art. 6 ust. 2 pkt 6 ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

Sąd Apelacyjny w Katowicach wyrokiem z dnia 4 grudnia 2002 r. oddalił apelację.

Zdaniem Sądu „dodatek szkoleniowy” jako świadczenie wypłacane z Funduszu Pracy, pełni tę samą rolę co „zasiłek szkoleniowy” wypłacany na podstawie art. 15 ustawy z dnia 16 października 1991 r. o zatrudnieniu i bezrobociu. Dodatek szkoleniowy i zasiłek szkoleniowy przysługiwały i przysługują bezrobotnym w okresie od-

bywania szkolenia, na które zostali skierowani przez starostę. Okres pobierania zasiłku szkoleniowego, wolą ustawodawcy, z mocy art. 24 ust. 1, podlegał wliczeniu do okresów zatrudnienia w rozumieniu przepisów o z.e.p. (art. 24 ustawy z 17 października 1991 r., Dz.U. nr 106, poz. 457). Natomiast ustawą o zatrudnieniu i przeciwdziałaniu bezrobociu z dnia 14 grudnia 1994 r. ustawodawca wyłączył w sposób stanowczy dodatek szkoleniowy z przywileju doliczania do okresów składkowych, o których mowa w art. 6 ust. 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS. Sąd nie może dociec przyczyn zmiany nazwy z „zasiłek” na „dodatek” przy zachowaniu tych samych funkcji i sposobu finansowania, niemniej jednak należy przyjąć, że chodziło o wyeliminowanie osób pobierających dodatek szkoleniowy z możliwości doliczenia tego okresu do okresu składkowego.

Kasacja ubezpieczonego została oparta na zarzucie naruszenia prawa materialnego - art. 6 ust. 2 oraz 57 pkt 2 i 3 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w związku z art. 16 ust. 1 i art. 30 ust. 1 ustawy z dnia 14 grudnia 1994 r. o zatrudnieniu i przeciwdziałaniu bezrobociu (tekst jednolity: Dz.U. z 2001 r. Nr 6, poz. 56 ze zm.) oraz przepisów postępowania - art. 233 § 1 k.p.c. Zdaniem skarżącego pojęcie „dodatku szkoleniowego” jest tożsame z pojęciem „zasiłku szkoleniowego” ponieważ dodatki te spełniają tę samą funkcję, są jednakowo finansowane ze środków Funduszu Pracy, a ponadto - zdaniem kasacji - skoro ustawa o emeryturach i rentach z FUS posługuje się w powołanych przepisach wyłącznie pojęciem „zasiłku szkoleniowego”, a równolegle obowiązująca ustawa o zatrudnieniu i przeciwdziałaniu bezrobociu posługuje się wyłącznie pojęciem „dodatku szkoleniowego”, nie możnaby znaleźć innego sensownego uzasadnienia dla posługiwania się przez ustawodawcę pojęciem zasiłku szkoleniowego, które w istocie należałoby uznać za pojęcie puste.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Kasacja nie zawiera usprawiedliwionych podstaw. Stosownie do art. 30 ust. 1 ustawy z dnia 14 grudnia 1994 r. o zatrudnieniu i przeciwdziałaniu bezrobociu okresy pobierania zasiłku oraz stypendiów, przyznanych na podstawie art. 37a i 37b, wlicza się do okresu pracy wymaganego do nabycia lub zachowania uprawnień pracowniczych oraz okresów składkowych w rozumieniu przepisów o emeryturach i rentach z FUS. Wykładnia językowa powołanego przepisu prowadzi do wniosku, że spośród

okresów korzystania ze świadczeń przewidzianych powołaną ustawą jedynie okres pobierania zasiłku dla bezrobotnych oraz okres pobierania stypendium stanowią okresy składkowe w rozumieniu przepisów emerytalno-rentowych. Oznacza to, że są one również okresami, w których, zgodnie z art. 57 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, musi powstać niezdolność do pracy (albo nie później niż w ciągu 18 miesięcy od ustania tych okresów) jako przesłanka prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy.

Stanowisko skarżącego nie jest trafne. Nie zauważył on, że przewidziane ustawą o emeryturach i rentach z FUS zaliczenie okresów pobierania zasiłków szkoleniowych do okresów składkowych dotyczy jedynie okresów pobierania tych zasiłków przed dniem 15 listopada 1991 r. (art. 6 ust. 2 zdanie 1 powołanej ustawy). Wliczanie okresów pobierania zasiłku szkoleniowego po tej dacie przewidywała następnie ustawa z dnia 16 października 1991 r. o zatrudnieniu i bezrobociu (art. 24). Natomiast ustawa z dnia 14 grudnia 1994 r. o zatrudnieniu i przeciwdziałaniu bezrobociu, w brzmieniu obowiązującym w czasie, kiedy ubezpieczonemu wypłacono dodatek szkoleniowy, nie przewidywała w ogóle tego rodzaju świadczenia, przewidywała natomiast świadczenie w postaci dodatku szkoleniowego (art. 16).

Uzupełniając można wskazać, że nie jest też trafny pogląd skarżącego o tożsamości funkcji zasiłku szkoleniowego i dodatku szkoleniowego. Zasiłek szkoleniowy przysługiwał za okresy wykazujące cechy zatrudnienia, mianowicie okresy przyuczenia do zawodu lub przekwalifikowania i ta okoliczność uzasadniała potraktowanie go przez ustawodawcę (art. 2 pkt 7 ustawy z dnia 29 grudnia 1989 r. o zatrudnieniu, art. 15 ustawy z dnia 16 października 1991 r. o zatrudnieniu i bezrobociu) na równi z okresem składkowym. Natomiast dodatek szkoleniowy przewidziany art. 16 ust. 1 ustawy o zatrudnieniu i przeciwdziałaniu bezrobociu oznacza kwotę wypłaconą bezrobotnemu w okresie szkolenia obejmującego przyuczenie do zawodu, przekwalifikowanie lub podwyższenie kwalifikacji zawodowych. W konsekwencji zasadniczo różna jest wysokość wymienionych świadczeń: zasiłek szkoleniowy stanowił 80% wynagrodzenia (względnie 100%), wysokość dodatku szkoleniowego to 20% zasiłku dla bezrobotnych.

Z przytoczonych motywów, na podstawie art. 393¹² k.p.c. orzeczono jak w sentencji wyroku.

=====